

SANFRANSISCO-KONFERANSEN: Den norske delegasjonen - utenriksmin. Lie, ambassadør Morgenstjerne, dr. Restad og sek. Jørgensen kom fra Washington med fly tirsd. og ble mottatt på flyplassen av et treskompagni som paraderte mens et militært orkester spilte. Representanter for det amerikanske utenriksdepartementet for Sanfransisco by og militære autoriteter ønsket dem velkommen. De andre utsendingene - Prof. Worm Miller, dr. Ordning og mag. Eise Gruda Skard kom med tog.

PRES. TRUMAN fra Washington da konferansen åpnet onsd. "Delegatene skal vise oss om en rettferdig og varig fred skal bli innvilget menneskeheten. Vi må skape det apparat som vil gjøre freden i framtiden ikke bare mulig, men sikker. Ingen ting er mer påkrevd enn fortsatt samarbeid mellom de nasjoner som har måttet sette all sin kraft inn for å gjenskape verdens sammensveiging for å besejre nazistene i Moskva radio: "Folket i Sovjetunionen har all verdens sikkerhetsorganisasjon. Sanfransisco-konferansen har til oppgave å sette de idealer ut i livet som Franklin D. Roosevelt var inspirert av og kjempet for. Vi vet at det beste monument vi kan reise ham er å trygge vennskap og samarbeid mellom alle de forente nasjoner, slik at overfallsmenn aldri mer kan true fred og sikkerhet." - EDEN 18/4 ved en lunsj med den amerikanske Sanfransisco-delegasjon: "Det er rett og riktig at de 2 engelsktalende land fører an i opprettelsen av en verdensomspennende sikkerhetsorganisasjon." - SANDNES: "Man regner med at konferansen vil vare minst 6 uker. De første dagene vil gå med til å nedsette komiteer, vedta dagsordenen og planlegge arbeidet. De virkelige forhandlinger kommer neppe i gang før mand. Fra mange hold har det vært reist kritikk mot forslagene fra 3-makt-konferansen i Dumbarton Oaks ifj. Særlig latinamerikanske land har hevdet at forslaget gir stormaktene og de land de behersker, en alt for sterk stilling i forhold til småstatene. Stormaktene kan nok gjøre en del innrømmelser, men de vil sikkert ikke gi avkall på å ha sin særstilling formelt fastslått. Forsterket et kompromiss mellom de 3 store og ingen av dem kommer til å underkaste seg arbeidet ved å gå fra de innrømmelser de her har gjort overfor hver andre. Dette kommer klart fram i spørsmålet om plasser for Ukraina og Hviterussland. Storbritannia og Amerika gikk med på dette ønsket som Sovjetsamveldet framsatte i Jalta. Til sjengjeld skulle De forente Stater få 3 plasser i forsamlingen. Dette vakte kritikk i Staterne, og De forente Stater ga avkall på mer enn en plass, men holder fast på at Hviterussland og Ukraina skal få sine representanter. Storbritannia har aldri gjort krav på mer enn en stemme. I Sovjetsamveldet og De forente Stater betraktes ofte Det britiske imperium som en politisk enhet, som likevel har selvstendig representasjon for hver enkelt del av Imperiet. Men både Storbritannia og Dominions understreker meget sterkt at de hver for seg står helt fritt og godt kan stemme helt forskjellig, slik det ofte skjedde i Folkeforbundet. Sterkest kritikk har vært rettet mot stormaktene rett til å nedlegge veto mot avstemning i sikkerhetsrådet. En frykter at en stormakt kan ta under sin beskyttelse en annen stats som angriper sin nabo. Men særlig kritikk har det vært at stormaktene i saker de selv er part i, kan nedlegge veto mot forslag om å bruke makt. Kritikken har gjort seg gjeldende i mange kretser i Storbritannia og De forente Stater. Men Sovjetsamveldet har ikke glemt den tid da det hadde nesten hele verden mot seg, og vil forebygge at organisasjonen en gang i framtiden kan få brodd mot Sovjet samveldet. Og briterne og amerikanerne vil holde fast ved det stormaktene en gang er blitt enige om. Trass i kritikk mot disse og andre punkter, vil ingen ta ansvar for å velte den nye organisasjonen. Dessuten er man etter hvert kommet til å legge mindre vekt på juridiske former. Alle er klar over at organisasjonen

(Forts. s. 2, sp. 2)

FRONTENE: OVER 3/4 AV BERLIN er på russernes hender. Igår falt bydelene Gartenstandt og Siemenstadt med de store Siemensfabrikkene, og Garflitz-stasjonen på ø/kanten, og kampen spredde seg til den n/v forstad Charlottenburg. I n/v besatte russerne bl. a. Marienberg, og i S/ Berlin tok de forstaden Königswusterhausen, sete for Deutschlandsender. Også forstaden Dahlem er på russernes hender. Tyskerne melder at russerne bare er 12 km. fra politistasjonen og Alexanderplatz, og berlinerne er advart om at hvis de ringer til en venn må de ikke bli overrasket om de hører en russisk stemme svare at telefonen er konfiskert. - Russ. korr. Motstanden ble svakere igår etter som russisk artilleri konsentrerte ilien mot sentrum. Berlin er nå et enda verre villnis enn Stalingrad, Warszawa og Sebastopol var. Store bygninger siger sammen under artilleriilden. Røk og støv ligger så tett at soldatene må bruke logglykt for å ta seg fram, selv midt på lyse dagen. Russiske soldater med maskingever avpatrujlerer de gatene som er tatt, for å hindre at kampeblusser opp igjen. Tyske sivile som stimler s-ammen for å se på russerne, blir satt til å rydde bort glassbiter og annet skrammel. - Tyskerne har sprennt de fleste broene over Spree i luften, men russiske ingeniørsoldater reparerer dem på noen timer. 18 tyske soldater sto og så på mens russiske pionerer la en bro over Spree - og da arbeidet var ferdig, gikk de over broen og overga seg. - SS 3, må holde tropene omhyggelig i åge for å hindre overgivelse i stort omfang. Noen tysk front fins ikke lenger. - I NORD er den store Østersjøhavnen Stettin falt, den største nest etter Kiel - omlag som Oslo - og et viktig industri-sentrum med mange ubåtverfter. - 3/ Stettin har russerne gått over Oder på en 50 km. front, slått ned motstanden på v/bredden og rykket fram 30 km. En rekke byer er tatt, bl. den Garz og Schwedt, på j. h. linjen til Berlin. - På Nordsjøkysten tok briterne Bremen igår. De rydder på dokkområdet der en del tyskerne ennå holder ut. Motstanden begynte å bryte sammen etter at 2 crit. div. rykket inn i byen. - Borgermesteren hadde søkt tilflukt i en kjeller. Da han overga seg var han ikke i den forfatning at han kunne overgi noe annen. Byens kommandant, gen. Becker, som hadde heftet å overgi byen, er ennå i et tilfluktsrom som er under artilleribombardement. - Den store Focke Wulf-fabrikken i Bremen er lagt i grus, men andre store fabrikk er tatt uskadd. - Støtkilen mellom Bremen og Hamourg er presset ytterligere fram mot Nordsjøen. En konsentrasjonsleir med 14 000 fanger er tatt. - Fly har observert store troppebevegelser n/over mot Danmark. Andre troppeforflytninger foregår ikke i Tyskland nå. - KORRIDOREN mellom russerne og amerikanerne er blitt enda trangere i 3 frontavsnitt. - V/ Berlin rykker russerne mot Elben, mindre enn 60 km. unna, der den 9. am. arme trefte forberedelser til nesten framstøt. - 3/ Berlin har russerne tatt Torgau og Strehlau etter å ha satt over Elben. Avstanden fra den am. l. arme er mindre enn 30 km. - N/ Dresden gjør tyskerne voldsomme motangrep for å stanse russernes framstøt mot Dresden, som også trues av amerikanerne v/ fra. - I SYD har den 7. am. arme rykket 10 km. fra Østerrikes grense og holder på å omgå Passau i et framstøt s/v-over mot Linz. De er 115 km. fra russerne som støter fram langs Donau. - Det konsentriske framstøtet mot München hadde ny framgang igår. I n/v er den 7. arme 50 km. borte og holder lenger v/ en 130 km. strekning av Donaus s/bredd. Motstanden er sterk i Augsburg-området. - Den 1. franske arme som rykker fram langs Bodensjøen, nærmer seg Sachigen, 65 km. fra Basel, og er 50 km. fra Østerrikes grense. Konstanz er tatt uten forhandsbombardement, da den er sete for

(Forts. s. 2, sp. 2)

LANDNES, forts. vil telle sammen hvis det kommer til å bli en stor sak. Den er i første rekke et inter- nasjonalt maskineri for forhandlinger og utveksling av motsetninger og et slikt maskineri kunne føre til vanlig misstemning og farlige konflikter. I den senere tid har interessen for det økonomiske og sosiale på det stigena utkastet sier meget lite om det men mange ser nok veien til et "funksjonelt" samarbeid om praktiske oppgaver som i det lange løp kan knytte folkene nærme- re sammen. I dagene før konferansen arnet var det drøftelser mellom Steti- nius, Eden og Molotov i Washington. Den kinesiske utenriksminister Soong har vært tilkalt under forhandlingene. Det polske spørsmål var i forgrunnen. På mo- tet i Jalta satte Stalin, Churchill og Roosevelt å na fram til et kom- promis. Den provisoriske regjering - utenrikskomiteen - skulle omdannes og opp- løses i seg demokratisk elementer fra Po- len selv og utlandet. Den nye regjering skulle bli anerkjent av alle 3 stormak- tene. Det ble nedsluttet en snakkemite i Moskva som skulle forhandle alle pol- ske ledere om gjenreisen av en ny regje- ring. I Storbritannia og Amerika har man gått ut fra at den nye regjering skulle omfatte ansvarlige ledere for de gamle partier i Polen og representanter for Mikolajczyk's forhandlingsvennlige gruppe polakker i utlandet. Den provisoriske regjering i Polen bestod av en engelsk pol- sktallende og i tillegg angreps freds motstandsbewegelse som hadde arbeidet sammen med Londonregjeringen. Det viste seg at heller ikke Sovjetstyret god- tok den engelske amerikanske tolkning av vedtaket i Jalta. I begynnelsen av april sivet det ut at en rekke ledende polske politikere hadde trøst til Moskva etter innbyrdelse av Sovjetregjeringen for å forhandle med de russiske myndigheter. Det vakte misstemning i Storbritannia og de forente Stater at Manns komiteen i Moskva hadde uttalt at disse forhand- lingspolakker i Sovjetregjeringen var kom- me til en ordning med de polske forand- erte ville det være lettere for for- handlerne om å sette Londonregjeringens 4 medlemmer i Polen, formannen i det na- sjonale enhetsråd som samarbeidet med den ledere for de polske hjemmestyrker og 8 ledere for de politiske partier. Men man vet ikke om forhandlingene har ført til noe resultat. I mellomtiden har den provisoriske regjeringa krav på å repre- sentere Polen i Sanfransisco-konferansen stutt på meget sterk motstand i Storbri- tannia og meget sterk støtte i Sovjetre- gjeringen stutt imidlertid kravet fra den provisoriske regjering og overleverte presdag en note til den amerikanske regje- ring om dette. Alt forklarte de for- ente Staters utenriksdepartementetare om ny regjering, dannet i overensstemmel- se med vedtaket i Jalta, kunne repesen- tere Polen. På sin side sluttet Sovjet- regjeringen iord. i Moskva en vennskaps- og tilnæringsavtale med den provisoriske regjering i Polen, og dens representan- ter ble møtt med store æresbetjening- ner. Dette fremmer ikke noen av regje- ringadannelse i Polen. Men de 3 stormak- ter har underskrevet et vedtak om et en- likt regjering skal dannes, og det fins- ska red for et kompromiss. DEN POL- SKKE LONDON-REGERING har i et memorandum 25/4 til den britiske og den amerikanske regjering sluttet at den er villig til drøfte med Sovjetstyret alle saker som det har vært omgitt om og til å ut- sjære en avtale med Sovjetstyret. Me- morandumet viser til samtalen mellom Sovjetregjeringen og de polske ledere i Polen og uttrykker håp om at represen- tantene for motstandsbewegelsen i Polen på nå veien til å besøke London og komme i kontakt med sin regjering- noe sovjetre- gjeringen tidligere har lovet. Den pol- ske London-regjeringen beklauger ikke å være innbyrdt til Sanfransisco, og berder på rett til å representere Polen ved konferansen. - MOLOTOV på en pressekonfe- ranse: "Vi skal gjøre alt i vår makt for å løse det polske spørsmål uten bruk av

presskikkelser og på en grunnlag som er fastlagt på Jalta-konferansen. Men det blir ikke noen lett sak, og jeg nærer et meget bestemt ønske om at Polen skal representeres i Sanfransisco. - EDEN: Hvis vi ikke finner midler til å ordne vårt innværsforhold på tilfredsstillende lende vis blir vi snart styrt ut av en ny verdenskrig, som denne gang vil medføre fullstendig ødeleggelse av alt som heter sivilisasjon. - AT STETINIUS er Sanfransisco-konferansens eneste her mann er blitt skarpt kritisert av Ste- tinus, som foreslar 4 faste formann fra Storbritannia, De forente Stater, Kina og Sovjetstyret. - Spørsmålet er utsatt til idag. ----- FRONTENE, forts.) / Røde Kors og var full av flyktninger. - Den tyske Bodensjø- flotten har overgitt seg til sveitsiske myndigheter. - I Tsjekkoslovakia har rus- serne frigjort Waurens hovedstad Brno (250 000 innb.) et viktig krigsindustri- sentrum og sete for en avdeling av Sko- da-værkene (14 000 arb.) og det viktigste trafikknutepunkt i S/Tsjekkoslovakia. - I N/V-Tsjekkoslovakia har den 3. arme tatt 16 km. s/Aach og 80 km. fra Pilsen. Det var i Eger Conrad Henlein etter Hitlers instruks begynte agitasje nen for at "Sudet-Tyskland" skulle skil- les ut fra Tsjekkoslovakia. - Goring har sakt avskjed som sjef for Luftwaffe - P.S.A. - Hierteleil. Det er ikke opplyst om han også har sakt avskjed fra sine andre embeter, som er legio, og heller ikke hvor han p.t. oppholder seg. Men nye luftsjefen er gen. Ritter v. Grein, som er forfremmet til feltmarskalk. I MORDITALIA har en stor nasjonal reising funnet sted i Genua, Milano, Torino og de fleste andre byene i Liguria, Piedimonte og Lombardia har patriottene full kontroll over admini- strasjonen. Over alt overgir tyskerne seg. Den nasjonale italienske frigje- ringskomitee kaster i kringkastinger fra Milano igar at den har overtatt all administrativ myndighet og oppfordret fa- scistene til å overgi seg. I Genua har skienten for den tyske marine og den ty- ske garnison, gen. Reinhardt, overgitt seg. Det tyske tilloketogdet n/over er i full oppløsning. - Tropper av den 5. ar- me har tatt Verona, det d/enderpunktet for Brennerlinjen, og gått over elven Adige lenger n/. - Tyskernes viktigste forsvarslinje i N/Italia. Den 8. arme har nådd Adige på bred front. - De allierte armeer stater n/over ved yn- sket fart. 60 000 fanger er tatt. Stø- fer for det 76. panserkorps, kom i støt- til de alliertes linjer og overga seg og sin stab. Sjefen for den 318. panser- div. og hans stab er også tatt til fange. Store livstyrker som angriper de flyk- nende tyskerne har siden 9. tilintet- gjet 6 000 tyske kjetover. MARSKALK PETAIN er gått over den sveitsiske grensen til Frankrike, der han svedelikkelig ble arrestert og ført til Paris under bevoktning av gen. König Petain, som skulle begynt 17/5, er ut- satt da grundigere innledende under- søkkelser skal foretas. - GEN BENTZ, tidl. høykommissar og øverstkommanderende for de franske styrker i Syria og Libanon, erklarte da høyforredarissaken mot ham kom opp 18/4 at han ved å gjøre motstand mot britiske og franske styrker som ryk- ket inn i Syria, bare handlet etter rå- re og i samsvar med våpenstillstandbe- tingelsene. "Hadde jeg ikke gjort det, ville tyskerne okkupert hele Frankrike, Nordafrika og Midtøsten og bealaglagt den franske flaten. Mitt eneste ønske var å redde Frankrike." Rettens formann sa at tyskerne må ha vært meget godt fornøyd da de har truet briterne med repressalier hvis bentz blir rørt.